

Morta i oblidada

Unió Mallorquina, UM, semblava convertir-se en una opció a tenir en compte en futures eleccions. Ara, sis anys més tard, està a punt de desaparèixer. De moment, no es va presentar a la convocatòria europea, i tampoc ho farà a les pròximes urnes d'octubre.

Miquel Payeras

Unió Mallorquina va ser creada per Jeroni Albertí poc abans de les eleccions generals de 1982. El partit, que es declarà regionalista, aconseguí en les autonòmiques de 1983 —les primeres eleccions a què es presentà— 6 escons a la cambra autonòmica i, en virtut d'un pacte de govern amb AP, el seu líder, Albertí, es convertí en president del Consell Insular de Mallorca, el govern insular.

Albertí sempre va tenir clar que una opció només mallorquina tenia poques possibilitats de futur i que necessitava, per a la seva consolidació, una estructura present a totes les Illes. El primer intent, indirecte, fou el d'entrar en l'anomenada «Operació Roca» a les generals de 1986, per crear una imatge global a totes les Balears que pogués servir per a les pròximes autonòmiques de 1987, verdadera fita per a UM. El conegut fracàs de l'*Operació Roca* també afectà UM i, de fet, fou el punt d'arrancada d'una crisi que encara dura.

A pesar del fracàs, Albertí no aturà el projecte. Però les eleccions autonòmiques de 1987 no comptaren amb el partit regionalista estructurat a totes les Illes. Els resultats, 4 diputats per Mallorca sobre un total de 59 que conformen el Parlament, semblaven mostrar que el fundador tenia raó: «un partit que aspiri a governar la Comunitat ha de ser present a totes les Illes, si la seva actuació només es circumscriu a Mallorca, realment no val la pena», havia declarat. UM tornà a pactar amb AP, entrant, per UM, Maria Antònia Munar i Pere J. Morey al govern, com a consellers de Cultura i d'Agricultura, respectivament. Al mateix temps,

Jeroni Albertí: «UM està definitivament oblidada».

Albertí es convertia en president de la cambra autonòmica.

Fins a aquests moments, 1987, UM havia estat un suport important per AP (en paraules del mateix Albertí, «un complement») però quan el fundador del partit regionalista no cessà en l'intent d'expandir el partit a la resta d'illes, el «complement» començava a ser molest. Una UM implantada a totes les Balears podia suposar un veritable perill per a AP. Els projectes d'Albertí durant el segon semestre de 1987 i el primer de 1988 foren repetidament frustrats, especialment quan un sector del partit encapçalat pel conseller Morey no acceptà de cap manera l'expansió. Molts són els que han interpretat aquesta contestació interna a Albertí com a dirigida per AP i, especialment, pel president del govern, Gabriel Canyelles. En aquesta situació s'arribà al Congrés d'UM de juny de 1988 en el

qual Albertí anuncià de forma terminant la seva no-presentació a la reelecció com a president, «un partit que sols pretén mantenir càrrecs no m'interessa, no es compleixen els objectius per als quals fou creat», declarà mesos més tard.

Orfena del seu líder i fundador, UM començà una ràpida caiguda; s'elegeix una nova presidència en la persona del batlle d'Inca, Antoni Pons, a un Congrés extraordinari el mes de juliol, però el partit no reacciona: la consellera Munar, el mateix Albertí i, més tard, molts dels que atacaren Albertí (corrent anomenat dels «autocrítics») desapareixen de fet del partit i, a pesar que mantenen el carnet, no participen gens de la vida orgànica; els dos regidors de l'Ajuntament de Palma, Santiago Coll i Esteve Siquier pacten pel seu compte amb el PSOE, sense consultar el partit (pacte que un any més tard, a la primavera del 89, trencaven); a les reunions del consell polític del partit no acudeixen ni la meitat dels membres; en menys d'un any hi ha hagut tres secretaris generals diferents...

Si bé el certificat de defunció d'UM encara no està signat, ja han aparegut intents de fer-se amb les despulles del partit regionalista: el nou partit Unió Balear, de Gregori Mir, aspira a ocupar el lloc d'UM; i des de fa uns mesos existeix una plataforma formada per antics membres d'UCD (Miquel Duran, Maximilià Morales, Francesc Conrado...) que té el mateix objectiu. Es diu que aquest darrer grup ha ofert a Albertí encapçalar l'operació, que tindria com a fita les eleccions del 1991 quan, una vegada desapareguda UM, es pogués presentar una opció de centre nacionalista per a intentar desallotjar del poder Canyelles.

A pesar que UM tothom la dona per morta, encara queden optimistes dins aquell partit. Després d'anunciar que no es presentaven a les generals d'octubre, el secretari general, Bartomeu Vidal, assegurava que UM estava «ben viva» i que el seu futur «són les autonòmiques de 1991». Un futur que no passa per Albertí, que ha declarat que «per la meua part, UM està definitivament oblidada». □